Työelämä
Mikko Räsänen

12.9.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 80/2017 vp)

Yleistä

Hallitus esittää säädettäviksi lait maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekoon sekä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä. Laeilla on tarkoitus implementoida Euroopan unionin antamat direktiivit näistä aiheista.

Direktiivien valmistelussa Elinkeinoelämän keskusliitto EK suhtautui myönteisesti niiden tavoitteisiin helpottaa työhöntuloa EU:iin, lisätä henkilöiden mahdollisuuksia työskennellä eri jäsenvaltioissa sekä selkeyttää ja parantaa työntekijöiden asemaa.

Sosiaaliturvasta

EK katsoo, että sosiaaliturvan osalta lakiesitykset täyttävät direktiivien vaatimukset ja vastaavat niiden asettamissa rajoissa Suomen tavoitteita.

Valtioneuvosto ja Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta pitivät direktiivien valmistelussa tärkeänä, ettei oikeutta asumisperusteiseen sosiaaliturvaan muodostu silloin, kun työskentely Suomessa on niin lyhytaikaista, etteivät vakinaisen asumisen kriteerit täyty. EK on kuulemistilaisuuksissa näiltä osin tukenut valtioneuvoston U-kirjelmissään esittämiä kantoja.

Sosiaaliturvassa tavoitteena oli asumisvaatimuksen säilyttäminen. Se onnistui perhe-etuuksien ja työttömyysturvan osalta. Sen sijaan Suomen vaatimusta voimassaolevan sairausvakuutuksen asettamisesta kausityöntekijän maahantulon ehdoksi ei hyväksytty.

Kausityöntekijöille ei muodostu oikeutta työttömyysturvaan. Siksi ei ole myöskään perustetta periä työstä työttömyysvakuutusmaksua.

ICT-laki ei sellaisenaan vaikuta Suomen sosiaali- ja terveysmenoihin. Esityksen mukaan yritysten sisäisinä siirtoina voi Suomeen tulla yritys-

ten johtajia, asiantuntijoita sekä yliopistotutkinnon suorittaneita palkattuja harjoittelijoita. Heille myönnetään perheineen nykyisinkin oleskeluluvat sujuvasti, eikä uudella lupakategorialla käytännössä ole vaikutusta Suomeen tulevien määrään.

Lisäksi, kuten esityksessä todetaan, nämä ovat henkilöitä, jotka työskentelevät kansainvälisissä yrityksissä ja heidän asemansa on muutoinkin vahvasti turvattu.

Kausityölaista

Suomessa käy vuosittain työssä 13 000 - 15 000 maatalouden kausityöntekijää. He muodostavat noin kolmasosan maatalouden työntekijöistä. Pelkästään tämän pitäisi riittää osoittamaan, että alalle ei saada työntekijöitä kotimaasta ja saatavuusharkinta on tarpeeton hidaste työntekijöiden palkkaamisessa.

Hyvää esityksessä on, että saatavuusharkintaa ei sovelleta alle kuuden kuukauden töihin. Saatavuusharkinnan soveltaminen 6 - 9 kuukauden työjaksoihin on turhaa. Useilla ELY-keskusalueilla on jo luovuttu maatalouden kausityöntekijöiden saatavuusharkinnasta alueellisella linjauksella.

Direktiivin toimeenpanon keskeinen kohta on kausiluontoisen toiminnan määrittely. Direktiivi jättää sen jäsenvaltioiden harkintaan.

Lakiesityksen mukaan alat määriteltäisiin myöhemmin annettavassa asetuksessa. Esitykseen on kirjoitettu SM:n arvio kausityöluonteista aloista. Maatalouden ja turkistarhauksen lisäksi lain soveltamisalaan tulevat kuulumaan matkailu- ja ravitsemusalan kausiluontoiset työt.

Jatkovalmistelussa soveltamisalan ja kausityöluonteisten tehtävien määrittelyn lähtökohtana on oltava työnantajien työvoimatarpeet. Lista ei voi olla nyt luonnoksessa esitettyä suppeampi.

ICT-laista

ICT-direktiivi mahdollistaa työnteon EU-valtiossa toisen jäsenvaltion myöntämän luvan perusteella. Suomen kannalta tämä on suurin direktiivin tuoma uudistus. Se on tärkeä toteuttaa niin, että Suomessa saa työskennellä toisen jäsenvaltion myöntämällä luvalla mahdollisimman helposti. Työllisyyden ja kilpailukyvyn edistämiseksi Suomen on oltava houkutteleva kohde yritysten tutkimus- ja tuotekehitystoiminnalle sekä yritysten, yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteistyölle. Tätä tavoitetta tukee se, että kansainväliset yritykset voivat siirtää osaavinta henkilöstöään töihin Suomeen varmasti ja tarvittaessa nopeasti.

Suomeen työhön tulon sääntelyssä toisen jäsenvaltion myöntämän ICT-luvan perusteella on sorruttu turhan monimutkaiseen menettelyyn. Lakiesityksessä erotetaan toisistaan enintään 90 päivää kestävä lyhytaikainen työhön tulo ja yli 90 päivää kestävä pitkäaikainen liikkuminen

Työelämä
Mikko Räsänen 12.9.2017

Suomeen. Lyhytaikainen liikkuminen on ilmoituksenvaraista, mutta pitkäaikaiseen liikkumiseen on saatava ns. liikkuva ICT-lupa.

Liikkuvan ICT-luvan hakumenettely vastaisi käytännössä ensimmäisen ICT-luvan hakemista.

Menettely on tarpeettoman raskas, sillä henkilölle on jo myönnetty yksi ICT-lupa toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Kun työehtojen tarkastus ja valvonta tehdään Suomessa molemmissa tapauksissa, ei ole perusteltua erotella lyhytaikaisen ja pitkäaikaisen liikkumisen edellytyksiä eikä menettelytapoja. Vaikuttaa jopa siltä, että tulee olemaan yksinkertaisempaa hakea kansallinen oleskelulupa erityisasiantuntijana tai johtajana kuin liikkuva ICT-oleskelulupa.

Kunnioittavasti

Mikko Räsänen
Asiantuntija